

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Andrea Sofie Aasvang
andreaa@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Hedda Lingaas Fossum
heddaf@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

FRITT VALG: Hvem i hele verden kan man stole på?

Verden på hodet

HVITE-RUSSLAND
Per Velde

I Klassekampen 11. september har Lars Birkelund et innlegg om Hviterussland med en spesiell logikk. Det er kanskje bare 200.000 av ti millioner som har demonstrert i gatene, sier han, så hvorfor snakker Klassekampen «kun med de som representerer mindretallet»?

Jeg kan fortelle Birkelund om en like stygg sak fra Norge. I 1994 bodde det ca. 4,3 millioner i Norge, og av disse var trolig noe over 100.000 ute i gatene mot EU. Det var disse som «kun representerte mindretallet» som fikk stor oppmerksomhet mens det foregikk. Heldigvis ble forholdet mellom mindretall og flertall avklart ved en folkeavstemning, noe Birkelund sikkert kjenner til.

I Hvite-Russland er det dessverre ikke like greit med avstemninger. Ingen observatører fikk være tilstede. Og fra hele landet melder valgfunksjonærer om massivt valgfusk, at de ble tvunget til å undertegne falske protokoller, hvor taperen ble plassert som vinner, noen til og med på forhånd, og en mann som nektet dette, ble siden funnet død i en elv. Andre ble sendt ut til lunsj og fant at protokollene var blitt forandret mens de var ute. Og de ble bedt om å tenke over «konsekvensene» om de nektet.

Hvor har jeg dette fra? Fra hviterussiske aviser, sitert i utenlandsk presse.

Per Velde,
Nøtterøy

Det er ikke mye bærekraft å spore i NHOs nyliberale veikart En politisk fall

KRONIKK

Eli Moen

Næringslivets Hovedorganisasjon NHO har levert sitt opus for Norges vei framover.

Nærmest selvfølgelig skal alt være bærekraftig for en bærekraftig framtid og et bærekraftig Norge.

Slik vil NHO vise at de har de riktige meningene og står på den rette siden. Gitt dagens kontekst virker veikartet tilsynelatende tilforlåtelig.

Ambisjoner som høyere verdiskaping, høyere yrkesdeltakelse, utenrikshandel i balanse samt økt innovasjons- og omstillingsevne er kjente utfordringer i norsk økonomi.

Skal Norge opprettholde velferden må det utvikles betydelig verdiskaping basert på arbeid. Ikke minst må yrkesdeltakelse opp igjen, og for økonomien i små land er dette en kritisk faktor. Organisasjonsgraden må også opp igjen. Og landet må reindustrialiseres. Dette er det retorisk enighet om.

Skraper en noe under overflaten på foreslått politikk, er det imidlertid ikke mye bærekraft i veikartet. Det vil tvert om ha en kontraproduktiv virkning og kun skape 'bærekraft' for noen få. Det gjelder særlig punktene om å effektivisere offentlig sektor samt spinnsukkeret om arbeidslinja.

Alle former for velferdstjenester og ytelser kan effektiviseres og stilles spørsmål ved, som også gjøres. Veikartets hensikt med effektiviseringen, å sikre bærekraftige statsfinanser, røper siktemålet: Nedbygging av velferd.

Forslaget om konkurranseutsetting og bruk av private tilbydere er en velkjent vei mot dette målet. Dette har pågått lenge.

Det dreier seg kort og godt om realiseringen av det nyliberale programmet, klart formulert i Washington-konsensusen (1989).

Det er viktig å stadig minne om hva denne går ut på: Å deregulere markeder; privatisere offentlige foretak; redusere skatter og offentlig forbruk; åpne grenser for handel og investeringer; lønnsvekst under produktivtveksten; begrensning av organisert arbeid.

Washington-konsensusen ble tiltrådt av sentrale internasjonale organisasjoner og de fleste vestlige land. Problemet etter flere tiår med dette politiske programmet er at det nærmest blir oppfattet som en naturlov.

Dermed synes kognitiv virksomhet å ha opphørt. Såkalt konkurranseutsetting og privatisering er også en kjent praksis for å få til mer 'fleksibilitet' i arbeidsforholdene. Som det så vakkert heter, har næringslivet variabelt behov for arbeidskraft.

Utviklingen de siste par tiårene har vist at dette har ført til en sterk vekst i atypisk arbeid, altså det motsatte av fast arbeid med en lønn man kan leve av.

Det alle undersøkelser viser er at dette også svekker organisert arbeid og redusere lønnskostnader – for å øke profitten. Som har vist seg å ikke styrke konkurransekraften i form av innovative produkter og løsninger.

For å se hva slags samfunn denne politikken fører til, holder det i første omgang å ta en titt på USA, et land i total oppløsning.

Bakgrunn: Nedbygd velferd, lønn frakoplet produk-

TILBAKESKRITT: NHOs «Neste Trekk – veikart for fremtidens næringsliv» viser lite fantasi og manglende kunnskap om norsk næringsliv, skriver forfatteren. Her NHO-sjef Ole Erik Almlid i samtale med Arvid Moss under lanseringen i august.

FOTO: HÅKON MOSVOLD LARSEN, NTB SCANPIX

tivitetsveksten og nøytralisering av fagbevegelsen, 40 år uten reell lønnsvekst og en forskjell mellom fattig og rik hinsides fatteevnen.

USA ligger først i løypa, men andre vestlige land følger etter.

Mens Washington-konsensusen nærmest skjer på autopilot, er det likevel oppsiktsvekkende at NHOs opus røper en total mangel på kunnskap om norsk samfunn og næringsliv.

Hvis hensikten er et veikart for rettferdig vekst og utvikling, vil den beste måten være å gjøre seg kjent med og hente inspirasjon fra eget terreng.

I nærmere et par tiår har verden sett til og beundret Norge og Norden. Norge og Norden har vært rangert på topp på internasjonale indekser, det være seg økonomisk vekst, innovasjon, verdens beste land å bo i og så videre. De nordiske landene

OVERHØRT

Det er som om ryddeguruen Marie Kondo har fått bestemme byggeforskriftene. Her skal intet unødvendig spares på.

Therese Sollien i Aftenposten

Jeg ser for meg Gud som en sånn bestefarsfigur. Jeg har alltid følt meg elsket av Gud som den jeg er, selv med mine store feil.

Kjell Ingolf Ropstad til Morgenbladet

Unngå baris totalt! Med mindre du er veldig harry da, og ønsker en harry dame. Du er jo en merkevare, så du må tenke på hva slags kundeklientell du vil ha.

Fotograf Henrik Holt til Dagsavisen, om Tinder-bilder

Hvis man innfører nulltoleranse mot alt, er det lett for at man havner i et autoritært spor.

Anja Sletteland i MInerva

Tvang er litt undervurdert. Eg brukar ei enkel likning på det. Hadde det vore frivillig for ungane mine å vere med på tur når dei var små, så hadde dei aldri blitt med.

Fiskeriminister Odd Emil Ingebrigtsen til NRK, om kommunesammenslåing

MER DEBATT NESTE SIDE >>

for framtiden, skriver **Eli Moen**.

Bitterklæring

har skilt seg ut med høye vekstrater, sunn makroøkonomi, høy sysselsetting, høy yrkesdeltakelse og samtidig scoret høyt på innovasjon. Og grunnen til suksess er ikke at de nordiske landene har gått 'all in for' Washington-konsensusen, tvert om.

Inntil nylig har de vist en standhaftighet for å bevare egne samfunnsløsninger. Denne suksessen har hvilt på sjenerøse og velutviklede velferdstjenester, et relativt høyt skattenivå, sterke fagforeninger og en egalitær lønnsstruktur for ikke å glemme en høy grad av tillit.

Denne samfunnsmodellen har også gjort de nordiske landene globalt konkurransedyktige takket være det mest effektive og innovative arbeidslivet i verden, et arbeidsliv understøttet av 'aktiv' velferd som fri utdanning, aktiv arbeidsmarkedspolitikk i form av etter- og videreutdanning samt familie- og sosial politikk. Denne velferden gjør det mulig å ta risiko, en forutsetning for innovasjon.

Kort og godt er nordisk suksess det beste empiriske beviset mot det nyliberale programmet. Denne modellen er en kompleks og skjør

konstruksjon som er utviklet over tid. Fjerner man deler av den, bryter systemet sammen.

NHO er en viktig aktør i samfunnet blant annet som en del av partnerskapet som har gjort den norske modellen mulig.

Lite fantasi og manglende kunnskap om norsk næringsliv og samfunn er foruroligende med tanke på at de er med på å forme politikk for framtiden.

Eli Moen,
Professor emeritus
International Management,
Handelshøyskolen BI
eli.moen@bi.no

EINARS ARV: Daværende statsminister Einar Gerhardsen i blokkleiligheten i Sofienberggata sammen med fru Werna Gerhardsen og sønnen Rune. **FOTO: AAGE STORLØKKEN, AKTUELL/SCANPIX**

Tilbake til start!

BOLIGPOLITIKK

May Bente Lie

Det mest spennende i norsk boligpolitiske historie er det som skjedde da Einar Gerhardsen satt på Grini og meisla ut en norsk velferdspolitikkk etter krigen. Der var bolig et kjernespor.

I etterkrigstiden hadde

Obos en sentral rolle. Den gang betalte man cirka en årslønn for en treroms leilighet. Nå må man betale cirka ti årslønner for tilsvarende. Med Obos var det riktig nok kjø for å få bolig. I dag er boligkøen borte. Det er ikke noen vits i å stå i kø når man ikke har råd til å kjøpe leilighet uansett.

Vi trenger visjoner for en ny boligpolitikk og jeg håper de rødgrønne partiene kan samarbeide om en nasjonal boligplan.

for en ny boligpolitikk og jeg håper de rødgrønne partiene kan samarbeide om en nasjonal boligplan. Det er behov for å kontrollere og regulere boligmarkedet. Boligmarkedet skaper klasseskiller. Boliger har blitt til spekulasjonsobjekter. Byer blir et sted for de rikeste. Vi trenger et mangfold av boenheter som gir rom for folk fra alle sosiale lag. Hva må gjøres? Her er

noen punkter.

- Vi må investere massivt med offentlige midler i en sosial boligpolitikk.
- Vi trenger flere ikke-kommersielle utleieboliger.
- Beskatt boligspekulanter.
- Gi husbanken en mer sentral rolle.
- De som trenger det må få bostøtte.
- Hjelp folk over fra leie til eie.
- Ta i bruk kommunale

boliger som står tomme.

- Bygg flere store leiligheter til familier og kollektive boformer.
- Bygg boliger med livsløpsstandard så

eldre kan bli boende hjemme.

- Kommunal tomtepolitikk som bidrar til lavere priser på nybygg.
- Lavere boliglansrenter og boligsjatt til førstegangseiere.

I storbyer verden over øker boligprisene kraftig og mange blir bostedsløse. Store drabantbyer står tomme samtidig med at flere og flere bor på gata. Sånn vil vi ikke ha det. Jeg håper vi kan få ansvarlige politikere i posisjon som kan ta grep for å sikre alle den tryggheten en god bolig representerer.

May Bente Lie,
medlem av Arbeiderpartiet
m.lie@getmail.no